

HMOTNOPRÁVNE ASPEKTY SPRÁVNEHO DELIKTU DRŽITEĽA VOZIDLA

JUDr. Lukáš Jančát

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
Katedra správneho a environmentálneho práva
jancat1@uniba.sk

a

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta
Katedra ústavného práva a správneho práva
lukas.jancat@upjs.sk

Hmotnoprávne aspekty správneho deliktu držiteľa vozidla

Správny delikt držiteľa vozidla ako iný správny delikt budovaný na objektívnej zodpovednosti je súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky už skoro desaťročie. Napriek uvedenej skutočnosti, neboli doteraz komplexne preskúmané vedou správneho práva jeho hmotnoprávne a procesnoprávne aspekty. Cieľom tohto článku je spraviť prvý krok k jeho komplexnému vedeckému preskúmaniu, a to tým, že budú preskúmané jeho hmotnoprávne aspekty. Závbery, ktoré vziđu z tejto výskumnej aktivity by mali slúžiť jednak autorovi, ako aj ďalším právnym vedcom ako východisko pre skúmanie jeho ďalších právnych aspektov a jednak ako príspevok do diskurzu o dobrej aplikačnej praxi vyvodzovania zodpovednosti zaň príslušnými orgánmi okrem iného aj prostredníctvom identifikácie nedostatkov právnej úpravy a návrhov ich riešenia.

Substantive Aspects of the Administrative Offence of Vehicle Keeper

The administrative offence of vehicle keeper, which is built on strict liability, has been a part of the legal order of the Slovak Republic for almost a decade. Despite this fact, the substantive and procedural aspects of the offence have not been comprehensively examined. The aim of this article is to take the first step towards a comprehensive scientific examination of the administrative offence of vehicle owner in

Slovak republic by examining its substantive aspects. The conclusions drawn from this research activity should serve both the author and other legal scholars as a starting point for examining its other legal aspects and as a contribution to the discourse on good application practice of accountability by the competent authorities, inter alia by identifying regulatory gaps. and proposals for their solution.

Les aspects substantiels de l'infraction administrative de détenteur d'un véhicule

L'infraction administrative de détenteur d'un véhicule, qui repose sur une responsabilité objective, fait partie de l'ordre juridique de la République slovaque depuis près de dix ans. Malgré ce fait, les aspects substantiels et procéduraux de l'infraction n'ont pas encore été examinés de manière exhaustive. L'objectif de cet article est de faire le premier pas vers un examen scientifique complet de l'infraction administrative du détenteur de véhicule en République slovaque en examinant ses aspects substantiels. Les conclusions tirées de cette activité de recherche devraient servir à l'auteur et à d'autres juristes comme point de départ pour l'examen de ses autres aspects juridiques et comme contribution au discours sur la bonne pratique d'application de la responsabilité par les autorités compétentes, notamment en identifiant les lacunes réglementaires et les propositions pour les résoudre.

Kľúčové slová: správny delikt držiteľa vozidla, objektívna zodpovednosť, hmotné právo

Keywords: Administrative Offence of Vehicle Keeper, strict liability, substantive law

Mots-clés: Infraction administrative du détenteur d'un véhicule, responsabilité objective, droit substantiel

Úvod

Právna regulácia správneho trestania je v Slovenskej republike značne diverzifikovaná. Predovšetkým úprava iných správnych deliktov nepodlieha ani čiastočnej kodifikácii a navyše býva strohá. Od 1. júla 2012 sa navyše súčasťou "rodiny" iných právnych deliktov stala nová kategória s legálnym označením „správny delikt držiteľa vozidla“. Jej špecifikom je, že je budovaná na objektívnej zodpovednosti jeho páchatel'a – držiteľa vozidla. Ten je povinný niest' zodpovednosť za porušenie vymedzených pravidiel cestnej premávky aj vtedy, ak vodičom vozidla v čase ich porušenia nebol. Parafrázujúc dôvodovú správu k zákonu, ktorým bol správny delikt držiteľa vozidla zakotvený, hlavným účelom zavádzania objektívnej zodpovednosti za poruše-

nie vybraných pravidiel cestnej premávky bolo zvýšenie bezpečnosti, disciplinovanosti a ohľaduplnosti účastníkov cestnej premávky prostredníctvom efektívnejšieho, rýchlejšieho a hospodárnejšieho vynútenia dodržiavania tých ustanovení zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o cestnej premávke“), ktoré bolo možné doteraz vynútiť iba v režime zodpovednosti za priestupok budovanej na subjektívnej zodpovednosti páchatel'a podľa vtedy účinného § 22 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch (ďalej len „zákon o priestupkoch“). Uvedená možnosť vynútenia bola však podľa dôvodovej správy neefektívna najmä v prípadoch, kedy páchatelia týchto priestupkov proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky neboli bezprostredne po spáchaní priestupku zastavení, identifikovaní a na mieste porušenia zákona bezprostredne prejednaní.¹

Gro právnej úpravy správneho deliktu držiteľ'a vozidla je obsahom § 6a, § 139a až § 139g a § 141 zákona o cestnej premávke.

V § 6a sú taxatívne vymedzené pravidlá cestnej premávky podľa zákona o cestnej premávke, ktoré je povinný držiteľ' vozidla zabezpečiť, aby boli pri prevádzkovaní motorového vozidla dodržiavané. Ide pritom o taxatívny výpočet dvoch kategórii pravidiel cestnej premávky. Jednak ide o tie, ktoré je možné zadokumentovať prostredníctvom automatizovaných technických prostriedkov a ktorých porušenie je príčinou dopravných nehôd s následkami na živote alebo zdraví účastníkov cestnej premávky a jednak ide o skupinu porušení pravidiel cestnej premávky, ktoré sú zisťované v prevažnej miere manuálne príslušníkmi Policajného zboru alebo obce (tzv. parkovacie delikty). De facto sú tak v predmetnom ustanovení vyjadrené jednotlivé skutkové podstaty správnych deliktov držiteľ'a vozidla. Ak držiteľ' vozidla poruší svoju povinnosť vyplývajúcu z § 6a, teda nezabezpečí, aby boli pri prevádzkovaní motorového vozidla dodržiavané taxatívne vymedzené pravidlá cestnej premávky, ergo naplní znaky skutkovej podstaty správneho deliktu držiteľ'a vozidla, príslušný správny orgán mu uloží pokutu vo výške vymedzenej v § 139a. Predmetom úpravy § 139a sú teda potenciálne hroziace sankcie za spáchaný správny delikt držiteľ'a vozidla.

V § 139b až § 139g sú predovšetkým regulované pravidlá ukladania sankcií v prípade súbehu správnych deliktov držiteľ'a vozidla; podmienky prípustnosti prejednávania správneho deliktu držiteľ'a vozidla a ulo-

¹ Dôvodová správa k zákonu č. 68/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov.

ženia pokuty zaň; splatnosť uloženej pokuty za takýto správny delikt; procesný postup prejednávania správneho deliktu držiteľa vozidla vrátane dôvodov na odloženie veci; evidencia správnych deliktov držiteľov vozidiel; vzťah vyvodzovania zodpovednosti za porušenie povinnosti držiteľom vozidla podľa § 6a v režime zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla a v režime zodpovednosti za priestupok; nárok držiteľa vozidla na náhradu ním uhradenej pokuty alebo jej časti, ktorú zaplatil na základe rozhodnutia o správnom delikte držiteľa vozidla voči osobe, ktorej zveril motorové vozidlo v čase porušenia povinnosti podľa § 6a; a blokové konanie o správnom delikte držiteľa vozidla.

Význam § 141 zákona o cestnej premávke je v procesnoprávnej rovine, keďže upravuje vzťah tohto zákona ku správnomu poriadku, nevynímajúc aj vzťah procesných ustanovení správneho deliktu držiteľa vozidla a všeobecného predpisu o správnom konaní.

Hoci správny delikt držiteľa vozidla je súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky už takmer desaťrošie, v rámci slovenskej vedy správneho práva absentuje komplexný výskum týkajúci sa tejto kategórie správnych deliktov. Cieľom tohto článku je spraviť prvý krok k jeho komplexnému vedeckému preskúmaniu a to tým, že budú preskúmané jeho hmotnoprávne aspekty. Ambíciou je, aby tento prvý krok slúžil jednak autorovi, ako aj ďalším právnym vedcom ako východisko pre skúmanie jeho ďalších právnych aspektov a jednak slúžil ako príspevok do diskurzu o dobrej aplikačnej praxi vyvodzovania zodpovednosti zaň príslušnými orgánmi okrem iného aj prostredníctvom identifikácie nedostatkov právnej úpravy a návrhov ich riešenia.

Hmotnoprávne aspekty, ktoré podrobíme nášmu skúmaniu budú:

- pojmové vymedzenie správneho deliktu držiteľa vozidla,
- podmienky zodpovednosti za tento správny delikt,
- súbeh s inými deliktmi a
- sankcie za jeho spáchanie.

Za účelom naplnenia nami stanoveného cieľa budeme využívať predovšetkým metódu analýzy, syntézy a abstrakcie.

Metódu textovej analýzy použijeme v prvom rade pri skúmaní odbornej právnickej literatúry, ako aj judikatúry najvyšších súdnych autorít v Slovenskej republike o správnych a trestných deliktoch v rozsahu potrebnom na abstrahovanie potrebných poznatkov o hmotnoprávnych aspektoch správnych deliktov. Hovoriac o odbornej právnickej literatúre, pracovať budeme tak so slovenskou, ako aj českou spisbou, a to z dôvodu podobnosti právnej regulácie správneho trestania prameniacej z historickej previazanosti právnych poriadkov týchto dvoch štátov. Otázky pre niekoho môže vyvolávať potreba analýzy odbornej literatúry o trestných deliktoch, resp. potreba analýzy judikatúry naj-

vyšších súdnych autorít v Slovenskej republike, ktorými je potrebné rozumieť ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“). Dôvodom skúmania aj týchto dvoch prameňov je skutočnosť, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) je potrebné záruky vyplývajúce z práva na spravodlivý proces zaručeného Dohovorom o ochrane ľudských práv a slobôd (ďalej len „Dohovor“) aplikovať nielen na verejnoprávne delikty, ktoré vnútroštátna úprava výslovne označuje za trestné, ale aj na iné, najmä správne delikty, ak majú v súlade s tzv. engelovskými kritériami trestnoprávny charakter.² Keďže pod vplyvom medzinárodných záväzkov je potrebné za splnenia určitých podmienok považovať aj správne delikty za trestné činy, tak je potom potrebné aplikovať aj doktrínálne poznatky o trestných činoch na správne delikty. Skúmanie judikatúry najvyšších súdnych autorít v Slovenskej republike je zase v tejto súvislosti nevyhnutné z dôvodu pochopenia vplyvu štrasburskej judikatúry na ich rozhodovaciu činnosť v oblasti správneho trestania.

V druhom rade metódu textovej analýzy aplikujeme na samotnú právnu úpravu správneho deliktu držiteľa vozidla.

Napokon, syntézou poznatkov o hmotnoprávných aspektoch abstrahovaných z odbornej literatúry a poznatkov, ktoré vziđu z analýzy právnej úpravy správneho deliktu držiteľa vozidla vyvodíme závery o hmotnoprávných aspektoch správneho deliktu držiteľa vozidla.

1. Pojem „správny delikt držiteľa vozidla“

Správny delikt držiteľa vozidla na rozdiel od priestupku a zároveň rovnako ako ostatné kategórie iných správnych deliktov nie je legálne definovaným výrazom. Ak ho chceme pojmovo vymedziť, musíme vychádzať z poznatkov vedy (s)právneho práva o pojme správny delikt.

Jednotliví (s)právní vedci postupujú pri vymedzení pojmu správneho deliktu zásadne induktívne, t. j. jednotlivé charakteristické znaky identifikované v procese vedeckého skúmania, ktoré sú spoločné pre každú jednu kategóriu správnych deliktov spájajú, čím vytvára-

² Ku aplikácii práva na spravodlivý proces zaručeného Dohovorom na správne delikty pozri napr. JANČÁT, L. (Ne)aplikácia čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vo svetle testu Vilho Eskelinen. ACTA FACULTATIS IURIDICAE UNIVERSITATIS COMENIANAE. 2020. č. 2, s. 104-123., EALÍK, M. Právo na spravodlivý súdny proces a zásada ne bis in idem podľa Dohovoru a správne trestanie. In Justičná revue. 2015. č. 12, s. 1381-1402. alebo KOŠIČIAROVÁ, S.: Verejná správa a právo na spravodlivý proces. Kraków : Spolok Slovákov v Poľsku – Towarzystwo Słowaków w Polsce, 2014. s. 64-65.

jú všeobecne platný záver o pojmovom vymedzení. Inak povedané zo spoločných znakov rôznych kategórií správnych deliktov kreujú definíciu platnú pre každý jeden z nich.

Porovnávajúc závery (s)právnej doktríny, za spoločné znaky všetkých kategórií správnych deliktov môžeme podľa nás považovať:

- protiprávnosť,
- spoločenskú škodlivosť,
- zodpovednú osobu,
- ustanovenie znakov skutkovej podstaty v zákone,
- zákonné splnomocnenie na uplatnenie zodpovednosti v rámci verejnej správy a
- sankcionovateľnosť.³

Pred tým ako budeme pokračovať v skúmaní pojmu správneho deliktu držiteľa vozidla, je podľa nás namieste uviesť niekoľko slov ku skutočnosti, že sme medzi vyššie vypočítanými znakmi neuviedli niektorými právnymi teoretikmi často uvádzaný spoločný znak. Ide o zavinenie s dôvetkom okrem prípadov správneho deliktu, kde sa zavinenie neskúma, resp. nevyžaduje.⁴ V súvislosti s týmto znakom sa domnievame, že jeho uvádzanie je nadbytočné a nepresné. Nadbytočné z dôvodu, že zavinenie je ako základný prvok subjektívnej stránky skutkovej podstaty deliktu inkorporovaný v spoločnom znaku ustanovenia znakov skutkovej podstaty v zákone. O nepresnosti podľa nás zase možno hovoriť z dôvodu existencie kategórie správnych deliktov založených na objektívnej zodpovednosti, pri ktorých sa zavinenie neskúma. Uvedený deficit je síce zdanlivo preklenutý vyššie uvádzaným dôvetkom. Napriek tomu sa domnievame, že záver o takto znejúcom spoločnom znaku nemôže obstať, keďže základným postulátom pre kreovanie definície správneho deliktu sú spoločné znaky charakteristické pre každý jeden správny delikt. Správne delikty budované na subjektívnej zodpovednosti, pri ktorých sa skúma zavinenie sú kategoricky odlišné od správnych deliktov budovaných na objektívnej zodpovednosti, teda takých, pri ktorých sa zavinenie nevyžaduje. Prezentovanie dvoch protichodných

³ Porovnaj SEMAN, T – JAKAB, R. – TEKELI, J. 2020. Správne právo hmotné. všeobecná časť. Košice : ŠafárikPress, 2020. s. 194., VRABKO, M. 2018. Správne právo hmotné – Všeobecná časť. Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 206., CEPEK, B. a kol. Správne právo hmotné. Všeobecná časť. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018. s. 356-357, KOŠIČIAROVÁ, S. Správne právo hmotné. Všeobecná časť. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čenek, 2017. s. 206-207., MACHAJOVÁ, J. a kol. Všeobecné správne právo, 7. vydanie. Žilina : Eurokódex, 2014. s. 259., FIALA, Z. a kol. Správní právo trestní. Praha : Leges, 2017. s. 304.

⁴ Napr. CEPEK, B. a kol. Správne právo hmotné. Všeobecná časť. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018. s. 356-357 alebo VRABKO, M. 2018. Správne právo hmotné – Všeobecná časť. Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 206. alebo MACHAJOVÁ, J. a kol. Všeobecné správne právo, 7. vydanie. Žilina : Eurokódex, 2014. s. 259.

prístupov, na ktorých je budovaná zodpovednosť za správne delikty ako spoločného znaku je tak podľa nás nie len nepresné, ale aj iracionálne.

Zhrnúc vyššie uvedené spoločné znaky správnych deliktov, môžeme správny delikt pojmovo vymedziť, resp. definovať ako protiprávne a spoločensky škodlivé konanie zodpovednej osoby, ktorého znaky ustanovuje zákon a za ktoré ukladá správny orgán sankciu ustanovenú administratívno-právnymi normami. Keďže správny delikt držiteľa vozidla je súčasťou množiny správnych deliktov možno uvedený záver o pojmovom vymedzení správneho deliktu považovať za základ pojmového vymedzenia aj tejto kategórie. Pojem správny delikt držiteľa vozidla bude napokon dotvorený jeho špecifickými znakmi, ktoré ho odlišujú od ostatných kategórií správnych deliktov. Tieto znaky vyabstrahujeme predovšetkým z analýzy jeho ďalších hmotnoprávných aspektov a získané poznatky syntetizujeme v závere článku.

2. Podmienky zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla

Vychádzajúc z poznatkov vedy správneho práva a vedy trestného práva, za základné podmienky zodpovednosti za akýkoľvek správny delikt môžeme označiť jeho:

- a) protiprávnosť,
- b) spoločenskú škodlivosť,
- c) všeobecné znaky správneho deliktu,
- d) naplnenie znakov skutkovej podstaty deliktu,
- e) neexistenciu okolnosti vylučujúcej protiprávnosť,
- f) neexistenciu dôvodu na zánik zodpovednosti za delikt.⁵

Ad a) Protiprávnosť znamená, že konanie zodpovednej osoby je v rozpore s právom, teda porušuje povinnosť vyplývajúcu zo zákona alebo uložení na jej základe.⁶ Hovoriac o správnom delikte držiteľa vozidla možno naplnenie tejto podmienky vyabstrahovať zo znenia ustanovení § 139a zákona o cestnej premávke, v ktorých sa výslovné uvádza, že za porušenie tej ktorej povinnosti vymedzenej v § 6a

⁵ Porovnaj PRÁŠKOVÁ, H. Základy zodpovednosti za správne delikty, 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. s. 196-200., KRATOCHVÍL, V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. s. 165-420. IVOR, J – POLÁK, P. – ZÁHORA, J. Trestné právo hmotné. Všeobecná časť. Bratislava : Wolters Kluwer s.r.o., 2016. s. 556.

⁶ HENDRYCH, D. a kol. Správni právo. Obecní část. 9. vydání. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 599.

uloží príslušný správny orgán držiteľovi vozidla pokutu.⁷ V prípade správneho deliktu držiteľa vozidla tak ide o porušenie povinnosti vyplývajúcej zo zákona a to povinnosti držiteľa vozidla zabezpečiť, aby pri prevádzkovaní motorového vozidla boli dodržiavané pravidlá cestnej premávky taxatívne vymedzené v § 6a zákona o cestnej premávke.

Ad b) Spoločenská škodlivosť predstavuje mieru nebezpečnosti správneho deliktu pre spoločnosť, resp. mieru porušenia alebo ohrozenia verejného záujmu.⁸ Vychádzajúc pri kreovaní právnej úpravy z prezumpcie racionálneho zákonodarcu,⁹ ten vzhľadom na účel správneho trestania označuje za protiprávne len také konania alebo stavy, ktoré sú pre spoločenský záujem (hodnotu) v oblasti verejnej správy v istej miere nebezpečné. Vo všeobecnosti preto možno povedať, že určité konanie alebo stav je škodlivé, pretože ho zákonodarca formálne označil za protiprávne. V konkrétnom prípade sa však skúmanie spoločenskej škodlivosti ako podmienky zodpovednosti za správny delikt využíva ako materiálny korektív formálneho poňatia správneho deliktu v tých prípadoch, kedy by formalistické aplikovanie znakov správneho deliktu bolo vzhľadom na špecifické okolnosti prípadu nespravodlivé, pretože záujem chránený zákonom nebol ohrozený v potrebnej miere. Skúmanie škodlivosti správneho deliktu tak zo strany správneho orgánu predstavuje použitie správnej úvahy, ktorú však môže aplikovať iba v načrtnutých hraničných situáciách.¹⁰

Vyššie uvedené implikuje, že vo všeobecnosti spoločenská škodlivosť správneho deliktu držiteľa vozidla vyplýva z jeho protiprávnosti. Zároveň však nie je možné vylúčiť, aby správny orgán pri posudzovaní zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla v konkrétnom prípade vzhľadom na jeho špecifické okolnosti aplikoval materiálny korektív, pretože protiprávne konanie nebude v potrebnej miere spoločensky škodlivé.

Ad c) Všeobecné znaky správneho deliktu môžeme synonymicky označiť ako podmienky deliktuálnej spôsobilosti páchatel'a správneho deliktu. Ide o súhrn znakov alebo podmienok, ktoré stoja mimo

⁷ Napr. podľa § 139a ods. 1 zákona o cestnej premávke: „*Držiteľovi vozidla, ktorý porušil povinnosť podľa § 6a písm. a), orgán Policajného zboru uloží pokutu 249 eur.*“

⁸ SEMAN, T – JAKAB, R. – TEKELI, J. 2020. Správne právo hmotné. všeobecná časť. Košice : ŠafárikPress, 2020. s. 195.

⁹ K tomu pozri MELZER, F. Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. 1. vydání. Praha C. H. Beck. 2009. s. 85-86.

¹⁰ Podobne PRÁŠKOVÁ, H. Základy odpovědnosti za správní delikty, 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. s. 196-200.

znakov skutkovej podstaty správneho deliktu a stanovujú, ktorá osoba je spôsobilá spáchať správny delikt (je deliktuálne spôsobilá), teda stať sa subjektom povinností, ktoré vzniknú v dôsledku porušenia administratívnoprávnej normy. Všeobecné znaky správneho deliktu sú pritom rovnaké pre všetky kategórie správnych deliktov. V prípade fyzických osôb je deliktuálna spôsobilosť viazaná na dosiahnutie určitého veku a na príčetnosť v dobe spáchanie činu. V prípade právnickej osoby je podmienkou deliktuálnej spôsobilosti v zásade jej existencia.¹¹

Hovoriac o deliktuálnej spôsobilosti fyzických osôb, splnenie podmienky dosiahnutia určitého veku a príčetnosti vychádza z postulátu, že deliktuálne spôsobilou môže byť len taká osoba, ktorá je spôsobilá ovládať svoje konanie a zároveň dokáže rozpoznať jeho následky. Má sa za to, že vyvodzovanie zodpovednosti voči osobe, ktorá nevie svoje konanie v čase spáchania skutku ovládať, resp. nevie rozpoznať jeho následky je nespravodlivé a zároveň sa mýňa účelu trestania a trestu, keďže represia by bola neprimeraná a prevencia nemožná.¹² Význam určenia vekovej hranice pre deliktuálnu spôsobilosť pritom tkvie v prezumpcii nadobudnutia dostatočnej rozumovej a vôľovej vyspelosti jednotlivca, ktorá sa spája s dovŕšením určitého veku. V prípade absencie jej ustanovenia, by skúmanie dosiahnutia rozumovej a vôľovej vyspelosti bolo na správnych orgánoch, čo by viedlo k ich neprimeranému zaťaženiu a rozdielnej rozhodovacej praxi. Príčetnosť súvisí zase so slobodou vôle osoby, ktorá už síce spĺňa kritérium veku, no napriek tomu nevie svoje konanie v čase spáchania deliktu ovládať alebo rozpoznať jeho následky.

V prípade iných správnych deliktov spravidla absentuje výslovná úprava tak minimálnej vekovej hranice deliktuálnej spôsobilosti ako aj príčetnosti. V oblasti správneho trestania v Slovenskej republike je však veková hranica a príčetnosť *expressis verbis* upravená zákonom o priestupkoch. Podľa zákona o priestupkoch je deliktuálne spôsobilou fyzická osoba, ktorá v čase jeho spáchania dovŕšila pätnásť rok svojho veku.¹³ Čo sa týka príčetnosti, zákon o priestupkoch nedefinuje tento pojem, avšak stanovuje kritéria, za ktorých sa osoba považuje za nepríčetnú.¹⁴ Teda, ak tieto kritéria nespĺňa, má sa za to, že príčetnou je. Prvým z nich je tzv. biologické kritérium spočívajúce v existencii duševnej choroby v čase spáchania deliktu a druhým z nich je tzv. psychologické kritérium spočívajúce v nemožnosti rozpoznať následky

¹¹ PRÁŠKOVÁ, H. Základy odpovědnosti za správní delikty, 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. s. 196.

¹² Tamže, s. 266-278.

¹³ § 5 ods. 1 zákona o priestupkoch.

¹⁴ § 5 ods. 2 zákona o priestupkoch.

svojho konania alebo ovládať svoje konanie v čase spáchania deliktu v dôsledku tejto duševnej choroby. Avšak, tzv. zavinená nepríčetnosť nemá vplyv na zodpovednosť osoby za priestupok.¹⁵

V prípade trestných činov ako verejnoprávných deliktov, ktoré sú svojou povahou a podmienkami zodpovednosti za ich spáchanie podobné správny deliktom sú kritéria (ne)príčetnosti stanovené obdobne ako pri priestupkoch s výnimkou potreby skúmať pri zavinej nepríčetnosti formu jej zavinenia pre správne posúdenie zodpovednosti páchatel'a za trestný čin a dovŕšenie veku stanovené zásadne na štrnásť rok veku fyzickej osoby v čase jeho spáchania.¹⁶

Právna úprava správneho deliktu držiteľ'a vozidla obsiahnutá v zákone o cestnej premávke neupravuje všeobecné znaky správneho deliktu. Domnievame sa však, že absenciou ich zakotvenia dochádza k existencii medzery v právnej úprave správneho deliktu držiteľ'a vozidla, ktorú je potrebné vyplniť použitím analógie.

Hoci názor na možnosť použitia analógie v oblasti správneho trestania nebol medzi právnymi vedcami jednotný,¹⁷ trend právnej doktríny, judikatúry NS SR a ÚS SR z posledných rokov, ako aj zákonné zakotvenie možnosti využitia analógie v správnom súdnom procese naznačuje,¹⁸ že použitie analógie v správnom trestaní prípustné je za splnenia troch kumulatívnych podmienok. Týmito podmienkami sú:

- existencia medzery v zákone,
- použitím analógie neutrpí páchatel' a
- použitím analógie neutrpí príslušný chránený záujem.¹⁹

¹⁵ Podľa § 5 ods. 2 zákona o priestupkoch platí, že zodpovednosti sa nezbavuje ten, kto sa do stavu nepríčetnosti priviedol, hoci len z nedbanlivosti, požitím alkoholu alebo užitím inej návykovej látky.

¹⁶ Porovnaj § 23 Trestného zákona a § 5 ods. 2 zákona o priestupkoch.

¹⁷ K nejednoznačnosti názoru právnej doktríny k možnosti použitia analógie v správnom práve pozri zhrnutie uvedené v náleze Ústavného súdu Českej republiky, sp. zn. Pl. ÚS 21/04 zo dňa 26.04.2005, na ktoré odkazuje aj rozsudok NS SR zo dňa 23.11.2016, sp. zn. 3Sžo/22/2015.

¹⁸ Možnosť použitia analógie správnym súdom v rámci správneho súdneho konania vyplýva jednak zo základných princípov Civilného sporového poriadku, ktoré sa majú v súlade s § 5 ods. 1 Správneho súdneho poriadku primerane aplikovať aj na konanie pred správnym súdom a jednak z imperatívu pre správny súd, ktorý vyplýva z § 195 SSP, podľa ktorého nemá byť viazaný vo veciach správneho trestania rozsahom a dôvodmi žaloby, ak ide o základné zásady trestného konania podľa Trestného poriadku, ktoré je potrebné použiť na správne trestanie, a ak ide o dodržanie zásad ukladania trestov podľa Trestného zákona, ktoré je potrebné použiť aj na ukládanie sankcií v rámci správneho trestania.

¹⁹ K právnej doktríne o prípustnosti analógie v správnom trestaní a jej podmienkach pozri HAMULÁKOVÁ, Z - HORVAT, M. Základy správneho práva trestného. BRATISLAVA : Wolters Kluwer, 2019. s. 50-53. SEMAN, T. Verejná správa v správnom súdnictve. Košice : EQUILIBRIA, s. r. o., 2016. s. 63-65., KUKLIŠ, L. Správne trestanie v judikatúre NS SR. In: Správne súdnictvo a rekonštrukcia civilného práva procesného. Pôsobnosť a organizácia správneho súdnictva v Slovenskej republike : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2012,

Analógia práva (*analogiae iuris*) sa pritom využíva predovšetkým vtedy, ak by mal byť dotknutý niektorý zo všeobecných právnych princípov a analógia zákona (*analogiae legis*) zase v prípadoch, ak by mal byť dotknutý niektorý z princípov správneho trestania.²⁰ Prednosť pri použití má zásadne analógia zákona. Iba ak nie je možné nájsť podobnú právnu úpravu, ktorá rieši zákonom neupravený prípad, je možné pristúpiť k použitiu analógie práva. Podobnosť právnej úpravy pritom možno odvodiť z účelu a obsahu danej právnej normy. Pri uplatňovaní analógie zákona pri iných správnych deliktach ako priestupkoch bude najbližšou právnou úpravou regulácia zodpovednosti za priestupky. Ak až tá niektorý inštitút neupravuje, malo by sa pristúpiť k analogickému aplikovaniu ustanovení o trestných činoch a konaniach o nich.²¹

Páchateľom správneho deliktu držiteľa vozidla môže byť držiteľ vozidla. Za držiteľa vozidla sa primárne na účely rozhodovania o správnom delikte držiteľa vozidla považuje držiteľ vozidla podľa definície držiteľa vozidla upravenej v § 2 ods. 2 písm. c) zákona o cestnej premávke. Podľa predmetného ustanovenia sa držiteľom vozidla rozumie osoba zapísaná v osvedčení o evidencii časť I a časť II ako držiteľ osvedčenia, alebo takáto osoba zapísaná v osvedčení o evidencii vydanom v cudzine. Ak ide o prvú alternatívu, tak v súlade s § 114 ods. 4 zákona o cestnej premávke takouto osobou smie byť tak fyzická osoba ako aj právnická osoba alebo jej organizačná zložka zapísaná do obchodného registra alebo iného registra. V prípade fyzickej osoby pritom musí ísť o osobu staršiu ako 15 rokov, ktorá je spôsobilá na právne úkony. Subsidiárne, ak sa vyhľadávaním údajov podľa § 139c ods. 4 nepodarí zistiť údaje o držiteľovi vozidla podľa § 2 ods. 2 písm. c), stáva sa držiteľom vozidla na účely rozhodovania o správnom delikte držiteľa vozidla jeho vlastník. Z uvedeného vyplýva, že páchatel'om správneho deliktu držiteľa vozidla môže byť tak fyzická osoba, ako aj právnická osoba.

Ako bolo vyššie spomínané, všeobecnými znakmi správneho deliktu fyzickej osoby sú dovŕšenie veku a príčetnosť v čase spáchania deliktu. Z ich podstaty vyplýva, že musia byť obligatórne prítomné, inak nemôže byť zodpovednosť voči páchatel'ovi vyvodená. Ak by bola, došlo by

s. 327 – 336. K judikatúre ÚS SR zase pozri napr. nález ÚS SR, sp. zn. II. ÚS 476/2016 zo 17.1.2018 alebo uznesenie ÚS SR, sp. zn. III. ÚS 441/2013 z 26.9.2013 a k judikatúre NS SR napr. rozsudok NS SR zo dňa 30.06.2020, sp. zn. 10Asan/6/2019; rozsudok NS SR zo dňa 30.01.2014, sp. zn. 5Sžf/1/2013; rozsudok NS SR zo dňa 29.11.2012, sp. zn. 5Sžf/85/2011 alebo rozsudok NS SR zo dňa 22.08.2012, sp. zn. 2Sžo/38/2011.

²⁰ KOŠIČIAROVÁ, S. Princípy správneho trestania. Plzeň : Aleš Čenek, 2017. s. 40.

²¹ HAMULÁKOVÁ, Z - HORVAT, M. Základy správneho práva trestného. BRATISLAVA : Wolters Kluwer, 2019. s. 51.

podľa nás k porušeniu základnej zásady uplatňovanej tak v trestnom práve, ako aj v správnom trestaní, a to konkrétne zásady nullum crimen sine lege. Prvá podmienka na použitie analógie je tak podľa nás splnená, keďže neprihliadnutie na všeobecné znaky správneho deliktu správnym orgánom pri vyvodzovaní zodpovednosti voči držiteľovi vozidla z dôvodu medzery v zákone o cestnej premávke neobstojí. Druhou podmienkou pre použitie analógie je, že ňou neutrpi páchateľ. Je podľa nás nepochybné, že stanovenie podmienok deliktuálnej spôsobilosti páchať je na prospech páchať, keďže nerozširuje podmienky zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla, ale naopak, tieto podmienky zužuje. Čo sa týka splnenia tretej podmienky, tak nemožno na jej splnenie odpovedať a priori ani kladne a ani záporne. Odpoveď na ňu podľa nás závisí vždy od okolnosti toho-ktorého prípadu. To, či použitím analógie všeobecných znakov správneho deliktu na posudzovanie zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla neutrpi príslušný chránený záujem tak vždy musí príslušný súd dôsledne skúmať ad hoc.

Zásadne však platí, že vo vzťahu k podmienkam deliktuálnej spôsobilosti fyzickej osoby za správny delikt držiteľa vozidla je za splnenia kumulatívnych podmienok možné použiť analógiu zákona, a to tak vo vzťahu k dovŕšeniu veku, ako aj príčetnosti v čase spáchania deliktu. Najbližšie obdobné ustanovenie, ktoré upravuje tak podmienku dovŕšenia veku, ako aj podmienku príčetnosti je podľa nás predmetom úpravy § 5 zákona o priestupkoch. Uvedený záver by mal podporovať aj fakt, že prakticky rovnaké porušenia pravidiel cestnej premávky sú kvalifikované ako priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22 ods. 1 písm. m) zákona o priestupkoch,²² pričom pri vyvodzovaní zodpovednosti za takýto priestupok, je orgán prejednávajúci priestupok povinný skúmať, či sú splnené podmienky deliktuálnej spôsobilosti fyzickej osoby.

Vychádzajúc z § 5 ods. 1 zákona o priestupkoch tak vo vzťahu ku podmienke dovŕšenia veku fyzickej osoby ako držiteľa vozidla bude analogicky platiť, že za správny delikt držiteľa vozidla nebude zodpovedný ten, kto v čase jeho spáchania nedovŕšil pätnásť rok svojho veku. Keďže fyzická osoba môže byť ako držiteľ vozidla zapísaná do osvedčenia o evidencii až po dovŕšení 15 roku veku, analogicky odvo-

²² Podľa tohto ustanovenia sa priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky dopustí ten, kto iným konaním, ako sa uvádza v písmenách a) až l), poruší všeobecne záväzný právny predpis o bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Podľa § 137 ods. 1 zákona o cestnej premávke sa pritom za porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov o bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky považuje porušenie povinností ustanovených zákonom o cestnej premávke, teda aj povinností, na ktoré odkazujú jednotlivé ustanovenia § 6a zákona o cestnej premávke.

dená podmienka dovŕšenia veku v čase spáchania deliktu z § 5 ods. 1 zákona o priestupkov je relevantná de facto iba pre prípady, ak sa uplatní subsidiárne kritérium určenia držiteľa vozidla, podľa ktorého sa za držiteľa vozidla považuje jeho vlastník. Vlastníkom motorového vozidla môže byť de iure aj osoba mladšia ako 15 rokov. Takáto osoba však podľa nášho názoru nemôže byť zodpovedná za správny delikt držiteľa vozidla z dôvodu nedovŕšenia veku v čase spáchania správneho deliktu držiteľa vozidla ako všeobecného znaku správneho deliktu.

Ustanovenie § 5 ods. 2 zákona o priestupkoch je zase potrebné analogicky aplikovať na skúmanie splnenia podmienky pričetnosti fyzickej osoby ako držiteľa vozidla v čase spáchania správneho deliktu držiteľa vozidla. Analogicky tak fyzická osoba ako držiteľ vozidla nebude zodpovedná za správny delikt držiteľa vozidla ani vtedy, ak pre duševnú poruchu v čase jeho spáchania nemohla rozpoznať, že ide o porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného zákonom, alebo nemohla ovládať svoje konanie, pričom sa však tejto zodpovednosti nezabavuje, ak sa do stavu nepríčetnosti priviedla, hoci len z nedbanlivosti, požitím alkoholu alebo užitím inej návykovej látky.

Všeobecným znakom správneho deliktu právnickej osoby je jej existencia. Hoci ani tento všeobecný znak právna úprava správneho deliktu držiteľa vozidla *expressis verbis* neupravuje, domnievame sa, že na jeho existenciu by mal správny orgán prihliadať podobne ako v prípade všeobecných znakov fyzickej osoby. Analogicky sa v tomto prípade primerane aplikuje jedna zo základných zásad ukladania trestov podľa Trestného zákona a to zásada personality trestu. V súlade s touto zásadou musí trest postihovať iba páchatel'a. Primerane analogicky aplikujúc uvedenú zásadu na náš prípad to jednak znamená, že uloženie sankcie inej osobe ako páchatel'ovi správneho deliktu držiteľa vozidla, ktorou je právnická osoba je neprípustné a jednak, že ak páchatel' prestal existovať ako subjekt práva nemôže byť voči nemu vyvodená zodpovednosť, pretože stratil spôsobilosť mať práva a povinnosti, t. j. aj povinnosti, ktoré vzniknú v dôsledku porušenia § 6a zákona o cestnej premávke.

Podmienkou deliktuálnej spôsobilosti právnickej osoby ako držiteľa vozidla za správny delikt držiteľa vozidla tak je jej existencia. Správny orgán pred rozhodnutím o sankcii za správny delikt držiteľa vozidla, ktorým je právnická osoba musí skúmať, či daná osoba stále existuje.

Ad d) Štvrtou podmienkou pre vznik zodpovednosti za správny delikt je **naplnenie znakov skutkovej podstaty deliktu**, ktoré (implicitne) vyplývajú zo zákona. Tie sa v závislosti od toho, či sú prítomné pri každej skutkovej podstate deliktu delia na obligatórne znaky

(musia byť prítomné) a fakultatívne znaky (nemusia byť prítomné, ale ak sú súčasťou skutkovej podstaty, stávajú sa jej obligatórnym znakom). Medzi obligatórne znaky skutkovej podstaty deliktov podľa právnej teórie a aplikačnej praxe tradične patria objekt, subjekt (páchatel'), objektívna stránka a subjektívna stránka. Medzi fakultatívne znaky skutkovej podstaty deliktov zase patrí napr. miesto a čas spáchania deliktu, hmotný predmet útoku, spôsob spáchania činu či účinok.²³

Ako už bolo naznačené pri analýze protiprávnosti správneho deliktu držiteľa vozidla, § 6a zákona o cestnej premávke ustanovuje v písm. a) až k) taxatívny výpočet povinností držiteľa vozidla, ktoré je povinný zabezpečiť pri prevádzkovaní motorového vozidla. Príkladmo ide o povinnosť držiteľa vozidla zabezpečiť, aby pri prevádzkovaní motorového vozidla boli dodržiavané pravidlá cestnej premávky podľa tohto zákona, ktoré ustanovujú zákaz predchádzania vyplývajúci z dopravnej značky; rýchlosť jazdy podľa § 16 alebo § 27 ods. 3; zákaz zastavenia alebo státia vyplývajúci z dopravnej značky; prejazd cez železničné priecestie v čase, keď je to zakázané podľa § 27 až 29; zákaz vjazdu, zákaz odbočovania alebo prikázaný smer jazdy vyplývajúci z dopravnej značky atď. Znaky skutkovej podstaty správneho deliktu držiteľa vozidla, resp. presnejšie jednotlivých správnych deliktov držiteľa vozidla tak možno vyabstrahovať práve z ustanovenia § 6a zákona o cestnej premávke. Vzhľadom na obmedzený rozsah tohto článku, sa ďalej obmedzíme iba na analýzu obligatórných znakov skutkových podstat správnych deliktov držiteľa vozidla, ktoré sú spoločné pre každý jeden z týchto deliktov.

Objektom správneho deliktu sú právom chránené záujmy (hodnoty), ktoré boli správnym deliktom porušené. Podľa stupňa všeobecnosti môžeme deliť objekt na všeobecný, druhový a individuálny. Všeobecný objekt predstavuje súhrn chránených spoločenských záujmov a hodnôt, ktoré sa majú pred určitou kategóriou deliktov chrániť. Druhový objekt správneho deliktu predstavuje podmnožinu všeobecného objektu, ktorá odlišuje určitú skupinu správnych deliktov od iných skupín správnych deliktov na základe jedinečnosti druhu záujmov (hodnôt), ktoré sú touto skupinou chránené. Pre druhový objekt je pritom typické, že je vyjadrený v názve ustanovenia alebo súboru ustanovení, tzv. rubrike,²⁴ obsahujúcich skutkové podstaty chrániace druhovo rovnaký objekt. Individuálny objekt je obligatórnym znakom každej skutkovej podsta-

²³ Pozri napr. KLÁTIK, J. a kol. Trestné právo hmotné. Všeobecná časť. Plzeň : Aleš Čenek, 2018. s. 86-88.

²⁴ K pojmu rubrika pozri MELZER, F. Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. 1. vydání. Praha C. H. Beck. 2009. s. 135.

ty správneho deliktu, pričom je ním konkrétny jednotlivý záujem, proti ktorému správny delikt smeruje a na ktorého ochranu je príslušné ustanovenie predovšetkým určené.²⁵

Pre kategóriu správnych deliktov je charakteristické, že všeobecným objektom je primárne bezporuchový (riadny) výkon verejnej správy. Uvedené tak bude platiť aj pre správny delikt držiteľa vozidla. Niektoré skutkové podstaty správnych deliktov držiteľa vozidla však nepochybne sekundárne chránia aj ďalšie hodnoty. Napr. podľa § 6a písm. b) držiteľ vozidla je povinný zabezpečiť, aby pri prevádzkovaní motorového vozidla boli dodržiavané pravidlá cestnej premávky podľa tohto zákona, ktoré ustanovujú rýchlosť jazdy podľa § 16 alebo § 27 ods. 3 zákona o cestnej premávke. Cieľom stanovenia maximálnej povolenej rýchlosti jazdy je nepochybne zabezpečiť zníženie rizika vzniku dopravných nehôd ipso facto aj rizika ohrozenia života, zdravia a majetku osôb. Sekundárne tak všeobecným objektom správneho deliktu držiteľa vozidla môžu byť aj ďalšie hodnoty, najmä spomínaný život, zdravie a majetok osôb. Čo sa týka druhového objektu, tak v rámci zákona o cestnej premávke síce nevieme identifikovať rubriku, ktorá by výstižne pomenúvala druhový objekt správneho deliktu držiteľa vozidla, avšak vychádzajúc z poznatku, že druhovo rovnaké alebo obdobné porušenia pravidiel cestnej premávky je možné právne kvalifikovať ako priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“) možno vyvodiť záver, že druhovým objektom správneho deliktu držiteľa vozidla bude riadny výkon verejnej správy na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Napokon identifikácia individuálneho objektu správneho deliktu držiteľa bude závisieť, od tej ktorej konkrétnej skutkovej podstaty vymedzenej v § 6a. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že pôjde o konkrétny, individualizovateľný záujem, ktorý bol porušením povinnosti držiteľa vozidla na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky primárne porušený. Napr. objektom správneho deliktu držiteľa vozidla podľa § 6a písm. b) bude primárne chráneným záujmom riadne dodržiavanie pravidiel rýchlosti jazdy.

Ako bolo uvedené už pri skúmaní podmienok deliktuálnej spôsobilosti fyzickej osoby, páchatelom, synonymicky **subjektom**, správneho deliktu držiteľa vozidla môže byť iba držiteľ vozidla. Z hľadiska právnej teórie ide pritom o konkrétny subjekt, keďže ním nemôže byť akákoľvek osoba, ale iba taká, ktorá spĺňa zákonom precízne konkretizo-

²⁵ VRABKO, M. 2018. Správne právo hmotné – Všeobecná časť. Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 206.

vané kritéria.²⁶ V stručnosti možno zopakovať, že za držiteľa vozidla sa primárne na účely rozhodovania o správnom delikte držiteľa vozidla považuje držiteľ vozidla podľa definície držiteľa vozidla upravenej v § 2 ods. 2 písm. c) zákona o cestnej premávke. Subsidiárne, ak sa vyhľadávaním údajov podľa § 139c ods. 4 nepodarí zistiť údaje o držiteľovi vozidla, za držiteľa vozidla sa na účely rozhodovania o správnom delikte držiteľa vozidla bude považovať jeho vlastník.

Objektívna stránka správneho deliktu spočíva v konaní, resp. opomenutí určitého konania, na ktoré bola zodpovedná osoba povinná; ňom spôsobenom následku; a príčinnej súvislosti medzi konaním a spôsobeným následkom. Konaním sa pritom rozumie prejav ľudskej vôle vo vonkajšom svete. Následkom zase porušenie alebo ohrozenie záujmov chránených zákonom, ktoré sú objektom správneho deliktu. Napokon, príčinnú súvislosť možno chápať ako vzťah medzi konaním a následkom, ktorý v tuzemských podmienkach vychádza z teórie, podľa ktorej je konanie príčinou následku, tzn., že následok by bez takého konania nenastal vôbec alebo by nenastal takým spôsobom ako nastal.²⁷ Pre správne delikty je zároveň podľa niektorých teoretikov charakteristické, že konanie zodpovednej osoby môže byť nahradené aj protiprávnym stavom, za ktorý určitá osoba zodpovedá.²⁸ Protiprávny stav je v teórii práva chápaný ako výsledok nezavinenej udalosti (stavu), ktorý je v rozpore s právnou normou. Ak takýto stav nastane, právne následky spočívajúce v zodpovednosti určitej osoby za jeho existenciu vznikajú nezávisle od jej vôle. Uplatňuje sa tu teda tzv. objektívna zodpovednosť.²⁹

V prípade správneho deliktu držiteľa vozidla by sa na prvý pohľad mohlo zdať, že držiteľ vozidla zodpovedá práve za protiprávny stav, keďže de facto nezávisle od svojej vôle zodpovedá za výsledok, ktorým je porušenie vymedzených pravidiel cestnej premávky stanovených právnymi normami. Zákonodarca však formuloval skutkovú podstatu tak, že držiteľ vozidla je povinný zabezpečiť, aby boli pri prevádzkovaní motorového vozidla dodržiavané vymedzené pravidlá cestnej premávky. Formuláciou „*Držiteľ vozidla je povinný zabezpečiť (...)*“, tak zákonodarca de iure vytvoril zdanlivé konanie držiteľa vozidla spočí-

²⁶ Podobne FIALA, Z. a kol. *Správni právo trestní*. Praha : Leges, 2017. s. 34.

²⁷ K objektívnej stránke pozri viac v HAMULÁKOVÁ, Z. - HORVAT, M. *Základy správneho práva trestného*. BRATISLAVA : Wolters Kluwer, 2019. s. 30-31. alebo IVOR, J – POLÁK, P. – ZÁHORA, J. *Trestné právo hmotné. Všeobecná časť*. Bratislava : Wolters Kluwer s.r.o., 2016. s. 119-130.

²⁸ SEMAN, T – JAKAB, R. – TEKELI, J. 2020. *Správne právo hmotné. všeobecná časť*. Košice : ŠafárikPress, 2020. s. 195.

²⁹ BRÖSTL, A et al. 2013. *Teória práva*. Plzeň : Aleš Čenek, 2013. s. 90.

vajúce v opomenutí zabezpečiť pri prevádzkovaní motorového vozidla dodržiavanie pravidiel cestnej premávky.³⁰ O tzv. zdanlivom konaní, resp. opomenutí konať v tomto prípade hovoríme predovšetkým z dôvodu, že v čase spáchania správneho deliktu držiteľa vozidla jeho držiteľ ani nemusí byť prítomný v motorovom vozidle s jeho vodičom a nemá tak svojim konaním faktickú možnosť ovplyvniť (zabezpečiť) vedenie vozidla v súlade s vymedzenými pravidlami cestnej premávky. Objektívna stránka správneho deliktu držiteľa vozidla tak bude spočívať v zdanlivom opomenutí konania držiteľa vozidla, ktorý je v príčinnej súvislosti s následkom – porušením pravidiel cestnej premávky podľa § 6a zákona o cestnej premávky.

Základným prvkom **subjektívnej stránky** správneho deliktu je zavinenie, ktoré vyjadruje vnútorný psychický vzťah páchatel'a k svojmu konaniu a jeho následkom. Ako bolo vyššie spomínané, správny delikt držiteľa vozidla je budovaný na objektívnej zodpovednosti, čo znamená, že držiteľ vozidla bude postihnutý za svoje protiprávne konanie bez ohľadu na svoje zavinenie. Zavinenie, resp. subjektívna stránka v širšom slova zmysle, sa tak v prípade skutkovej podstaty správnych deliktov držiteľa vozidla neskúma.

Ad e) Protiprávnosť je základnou podmienkou zodpovednosti za každý správny delikt. Zákonodarca však pri úprave niektorých správnych deliktov (napr. priestupkov) zakotvil okolnosti, ktoré vylučujú ich protiprávnosť. Ak uvedená okolnosť existuje, znamená to, že skutok inak vykazujúci znaky správneho deliktu správnym deliktom nebude. Účelom existencie okolnosti vylučujúcich protiprávnosť je stanovenie spôsobu riešenia konfliktu chránených záujmov, z ktorých iba jednému v danej situácii môže byť poskytnutá ochrana. Okolnosť vylučujúca protiprávnosť tak pôsobí *ex tunc*.³¹ Ďalšiu podmienku zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla tak môžeme označiť ako **neexistenciu okolnosti vylučujúcej jeho protiprávnosť**.

Zákon o cestnej premávke výslovne neupravuje okolnosti vylučujúce protiprávnosť správneho deliktu držiteľa vozidla. Pri absencii výslovej úpravy je však podľa judikatúry NS SR a ÚS SR a právnej doktríny pri posudzovaní okolnosti vylučujúcich protiprávnosť za správne delikty potrebné pracovať s analógiou zákona (*analogia legis*).³² Takéto

³⁰ Ku zdanlivému konaniu pozri PRÁŠKOVÁ, H. Základy zodpovednosti za správny delikt, 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. s. 244.

³¹ PRÁŠKOVÁ, H. Základy zodpovednosti za správny delikt, 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. s. 335.

³² Z judikatúry pozri napr. rozsudok NS SRzo dňa 22.5.2019, sp. zn. 10Asan/27/2018, rozsudok NS SR zo dňa 10.9.2019, sp. zn. 4Asan/23/2018alebo rozsudok NS SR zo dňa 25.3.2021, sp. zn. 10Asan/33/2019. K právnej doktríne pozri napr. HAMULÁKOVÁ, Z - HORVAT, M. Základy

použitie analógie je podobne ako v prípade absencie všeobecných znakov správnych deliktov prípustné, pretože je v prospech páchatel'a. Vo vzťahu k splneniu tretej podmienky je rovnako podobne ako v prípade použitia analógie pri absencii všeobecných znakov správnych deliktov povinný správny orgán skúmať ad hoc. Okolnosti vylučujúce protiprávnosť sa pritom týkajú správneho deliktu ako takého, pre ich použitie je irelevantné, či je správny delikt budovaný na subjektívnej alebo objektívnej zodpovednosti.³³ Ak sú splnené podmienky použitia analógie zákona, aj v tomto prípade je potrebné pri jej použití postupovať systematicky a hľadať najbližšiu podobnú úpravu okolností vylučujúcich protiprávnosť medzi normami správneho práva. Takouto úpravou je ustanovenie § 2 a § 6 zákona o priestupkoch upravujúce okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu inak vykazujúceho znaky priestupku, ktoré spočíva v konaní o tzv. nutnej obrane, tzv. krajnej núdzi a konaní na príkaz.³⁴ Až následne možno analogicky pracovať s právnou úpravou okolností vylučujúcich protiprávnosť obsiahnutých v Trestnom zákone. A priori pritom nie je možné vylúčiť žiaden typ okolnosti vylučujúcej protiprávnosť, keďže potreba ich primeraného analogického uplatňovania pri iných správnych deliktoch sa taktiež odvodzuje zo základnej zásady správneho trestania nullum crimen sine lege.³⁵ To, ktoré okolnosti vylučujúce protiprávnosť budú uplatnením analógie zákona aplikovateľné v prípade správneho deliktu držiteľ'a vozidla však nepochybné bude závisieť od ich povahy.

Vo vzťahu k správne deliktu držiteľ'a vozidla budú z hľadiska svojej povahy primerane aplikovateľne predovšetkým okolnosti vylučujúce protiprávnosť podľa § 2 zákona o priestupkoch. Uvedené by malo platiť podobne ako pri podmienkach deliktuálnej spôsobilosti fyzickej osoby ako držiteľ'a vozidla o to viac, lebo tieto okolnosti sú aplikovateľné aj pri priestupku proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky podľa § 22 ods. 1 písm. m), ktorý je predovšetkým z hľadiska objektu a objektívnej stránky skutkovej podstaty obdobný objektu a objektívnej stránky skutkovej podstaty správneho deliktu držiteľ'a vozidla.

správneho práva trestného. BRATISLAVA : Wolters Kluwer, 2019. s. 50-53., MATES, P. a kol. Základy správneho práva trestného, 6. vydání. Praha : C. H. Beck, 2015. s. 181-182., PRÁŠKOVÁ, H. Základy odpovědnosti za správní delikty, 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. s. 335-338.

³³ PRÁŠKOVÁ, H. Základy odpovědnosti za správní delikty, 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. s. 337.

³⁴ Pojmy nutná obrana, krajná núdza a konanie na príkaz zákon o priestupkoch nepoužíva, avšak svojou povahou zodpovedajú takto pomenovaným okolnostiam vylučujúcich protiprávnosť upravených v Trestnom zákone a právnej teórii. Podobne SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 12.

³⁵ Podobne KOŠIČIAROVÁ, S. Princípy správneho trestania. Plzeň : Aleš Čenek, 2017. s. 40.

Nutná obrana je predmetom úpravy § 2 písm. a) zákona o priestupkoch. Podľa tohto ustanovenia priestupkom nie je konanie, ktorým niekto odvracia primeraným spôsobom priamo hroziaci útok na záujem chránený zákonom. Podstatou nutnej obrany je odvracanie útoku na záujmy (hodnoty) chránené zákonom a to činom, ktorý by bol inak považovaný za priestupok. Takýto čin však v prípade splnenia zákonom stanovených podmienok priestupkom nebude z dôvodu, že smeruje k zabráneniu činu nebezpečnému pre spoločnosť. Konanie v nutnej obrane tak nebude protiprávne a ani spoločensky škodlivé. Na konanie v nutnej obrane je pritom oprávnená akákoľvek fyzická osoba. Aby išlo o nutnú obranu musí:

- existovať útok (ním sa rozumie úmyselné protiprávne konanie človeka, ktoré je pre spoločnosť nebezpečné),
- takýto útok musí byť vedený na záujem chránený zákonom (ide o akýkoľvek záujem jednotlivca alebo celospoločenský záujem, ktorý podlieha právnej ochrane),
- takýto útok musí priamo hroziť alebo trvať,
- takýto útok musí byť odvrátený primeraným spôsobom a
- nutná obrana nesmeruje proti činu dovolenému, teda proti plneniu povinnosti ustanovenej zákonom.³⁶

Krajná núdza je upravená v § 2 písm. b) zákona o priestupkoch, podľa ktorého priestupkom nie je konanie, ktorým niekto odvracia nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému zákonom, ak týmto konaním nebol spôsobený zrejme rovnako závažný následok ako ten, ktorý hrozil, a toto nebezpečenstvo nebolo možné v danej situácii odstrániť inak. Pri krajnej núdzi je jej podstatou tiež odvracanie nebezpečenstva, ktoré priamo hrozí záujmu chránenému zákonom avšak na úkor iného záujmu chránenému zákonom. Na konanie v krajnej núdzi je podobne ako v prípade nutnej obrany oprávnený v zásade ktokoľvek. Rozdielom oproti nutnej obrane však je, že nejde o obranu proti útočníkovi, ale o odvrátenie nebezpečenstva, resp. odvrátenie stavu hroziaceho poruchou.³⁷ Zákonnými podmienkami, ktoré musia byť pri konaní v krajnej núdzi splnené kumulatívne sú:

- existencia hroziaceho nebezpečenstva (tým sa rozumie nebezpečenstvo vyvolané napr. prírodnými silami, zvieratám, technickou poruchou alebo aj človekom),
- nebezpečenstvo musí hroziť záujmu chránenému právom (napr. životu, zdraviu, majetku a pod.),

³⁶ Pozri viac SPIŠIAKOVÁ, H. Zákon o priestupkoch. Komentár. 2. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2020. s. 34-35.

³⁷ SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 13.

- nebezpečenstvo musí hroziť priamo, t. j. bezprostredne,
- hroziace nebezpečenstvo nemožno odvrátiť inak (uplatňuje sa tu tzv. princíp subsidiarity, podľa ktorého je potrebné najprv vyčerpať všetky iné možné prostriedky na odvrátenie hroziaceho nebezpečenstva),
- následok spôsobený konaním v krajnej núdzi nesmie byť zrejme rovnako závažný ako ten, ktorý hrozil (uplatňuje sa tu tzv. princíp proporcionality).³⁸

Ak čo by len jedna z uvedených podmienok pri nutnej obrane alebo krajnej núdzi splnená nebola, jedná sa o excés a osoba napriek tomu, že sa domnievala, že koná v nutnej obrane alebo krajnej núdzi bude zodpovedať za priestupok.

Ako sme už spomínali, ak platí, že správny orgán je povinný skúmať, či sú splnené podmienky nutnej obrany alebo krajnej núdze v konaní o priestupku podľa § 22 ods. 1 písm. m) zákona o priestupkoch, tak by malo platiť, že rovnakú povinnosť má analogicky aj pri správnom delikte držiteľa vozidla. Ak by to tak nebolo, mohlo by dochádzať k značne nespravodlivým situáciám, kedy prakticky jedno a to isté konanie osoby by v režime priestupku protiprávnym nebolo a v režime správneho deliktu držiteľa vozidla áno. Uvedené môžeme demonštrovať na nasledujúcej modelovej situácii. Predstavme si, že vodič poruší všeobecne záväzný právny predpis o bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky tým, že prekročí najvyššiu dovolenú rýchlosť jazdy vozidiel určenú dopravnou značkou³⁹ a jeho totožnosť bola zistená. V takom prípade orgán Policajného zboru prejedná tento priestupok v rámci niektorej z foriem priestupkového konania. Vychádzajúc pritom zo zásady materiálnej pravdy, orgán Policajného zboru bude sám povinný skúmať, či v danom prípade je daná niektorá z okolností vylučujúcich protiprávnosť konania vodiča, ktorý prekročil rýchlosť. Ak dospeje k záveru, že je daná, napr. zistí, že vodič motorového vozidla prekročil najvyššiu dovolenú rýchlosť z dôvodu, že viezol ťažko zranenú osobu do nemocnice, pričom nebolo možné tejto osobe vzhľadom na okolnosti prívolať rýchlu zdravotnú službu, teda zistí, že vodič konal v krajnej núdzi, je povinný takéto konanie zastaviť. V prípade, ak by sa však ten istý vodič dopustil rovnakého porušenia pravidiel cestnej premávky,⁴⁰ jeho

³⁸ Pozri viac SPIŠIAKOVÁ, H. Zákon o priestupkoch. Komentár. 2. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2020. s. 35-36.

³⁹ Táto povinnosť mu vyplýva z § 16 ods. 5 zákona o cestnej premávke, pričom ide o iné konanie ako uvedené v § 22 ods. 1 písm. a) až l) zákona o priestupkoch.

⁴⁰ O rovnaké porušenie môže ísť z dôvodu, pretože podľa § 6a písm. b) zákona o cestnej premávke je držiteľ vozidla povinný zabezpečiť, aby pri prevádzkovaní motorového vozidla boli dodržiavané pravidlá cestnej premávky podľa tohto zákona, ktoré ustanovujú rýchlosť

konanie by bolo zaznamenané technickými prostriedkami používanými Policajným zborom a nebol by dôvod na odloženie veci, predovšetkým by nebola zistená jeho totožnosť, orgán Policajného zboru by v súlade s § 139d zákona o priestupkoch vydal rozkaz o uložení pokuty držiteľovi vozidla. Ten, bez ohľadu na to, či by bol vodičom vozidla v čase spáchania deliktu, by v súlade s úpravou správneho deliktu držiteľa vozidla nemal možnosť preukázať, že v čase spáchania skutku si svoju povinnosť zabezpečiť dodržiavanie pravidiel cestnej premávky pri prevádzkovaní motorového vozidla, ktoré ustanovujú najvyššiu dovolenú rýchlosť jazdy vozidiel určenú dopravnou značkou nesplnil z dôvodu konania v krajnej núdzi.

Na základe vyššie uvedeného máme za to, že je nie len možné, ale aj esenciálne potrebné pre zákonné a spravodlivé rozhodnutie použiť analógiu zákona pri skúmaní okolností vylučujúcich protiprávnosť správneho deliktu držiteľa vozidla. Samozrejme, za splnenia podmienok pripúšťajúcich jej použitie.

Ad f) Dôvody zániku zodpovednosti za správny delikt predstavujú také okolnosti, ktoré nastali po spáchaní správneho deliktu a zákon s nimi spája zánik zodpovednosti za správny delikt. **Neexistencia dôvodu na zánik zodpovednosti** je taktiež imanentnou podmienkou pre možnosť správneho orgánu vyvodit' zodpovednosť za správny delikt.

Z právnej úpravy správneho deliktu držiteľa vozidla možno vyvodit' iba jeden dôvod zániku zodpovednosti za správny delikt. Podľa § 139b ods. 4 zákona o cestnej premávke možno pokutu za správny delikt držiteľa vozidla uložit' iba do dvoch rokov od porušenia povinnosti podľa § 6a. Uvedené ustanovenie de facto upravuje dôvod zániku zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla spočívajúci v uplynutí doby stanovenej zákonom (tzv. premlčanie deliktu), ktorá je dva roky a plynie od porušenia povinnosti podľa § 6a.

Zákon o cestnej premávke neupravuje výslovne ďalšie dôvody zániku zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla. Z už spomínanej zásady personality trestu, ktorú je ako zásadu ukladania trestov podľa Trestného zákona potrebné primerane aplikovať aj na správne trestanie vyplýva, že trest musí postihovať iba jeho páchatel'a. Podmienkou sine qua non, aby mohol byť postihnutý páchatel', je teda jeho existencia. Ak páchatel' prestane existovať ako subjekt práva, nie je fakticky možné vyvodit' zodpovednosť voči nemu, ako ani inej osobe tak, aby sa naplnil účel trestu. Zánik právnej subjektivity fyzickej osoby sa pritom

jazdy podľa § 16. Z § 16 ods. 5 zákona o cestnej premávke pritom vyplýva zákaz prekročenia najvyššej dovolenej rýchlosti jazdy vozidiel určenej dopravnou značkou.

spája s jej smrťou a právnickej osoby s jej zánikom, ktorým je spravidla výmaz z obchodného registra alebo iného registra. Na základe vyššie uvedeného sa domnievame, že by opäť mohli byť splnené podmienky na použitie analógie zákona, keďže existuje medzera v právnej úprave správneho deliktu držiteľa vozidla v podobe absencie výslovnej úpravy zániku zodpovednosti v dôsledku smrti alebo zániku právnickej osoby a zároveň jej použitie nie je na ujmu páchatel'ovi, resp. vzhľadom na okolnosti prípadu by nemuselo byť ani na ujmu príslušnému chránenému záujmu.

Ďalším dôvodom zániku zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla by tak podľa nás mala byť aj smrť, resp. zánik držiteľa vozidla, ktorý v čase porušenia pravidiel cestnej premávky podľa § 6a nezabezpečil ich dodržiavanie a to v závislosti od toho, či šlo o fyzickú osobu alebo právnickú osobu. V prípade právnickej osoby je potrebné podotknúť, že rozhodujúcim momentom pre zánik zodpovednosti je zánik právnickej osoby. Totiž podľa ustanovenia § 139b ods. 3 zrušenie právnickej osoby ako moment, ktorý predchádza jej zániku, nespôsobuje zánik zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla. Podľa predmetného ustanovenia zodpovednosť za správny delikt držiteľa vozidla nezaniká ani vyhlásením konkurzu, vstupom do likvidácie alebo zavedením nútenej správy.

3. Súbeh správneho deliktu držiteľa vozidla

Súbeh deliktov predstavuje situáciu, keď páchatel' podľa platnej právnej úpravy spáchal dva alebo viac deliktov rovnakého alebo rôzneho druhu alebo kategórie skôr, než bol pre niektorý z nich uznaný vinným orgánom prvého stupňa. Podľa slovenskej právnej úpravy môže dôjsť napr. k súbehu trestného činu fyzickej osoby a iného správneho deliktu fyzickej osoby alebo trestného činu fyzickej osoby a disciplinárneho deliktu fyzickej osoby. Súbeh kategórií správnych deliktov je pritom možný vždy, ak ho zákon výslovne nevylučuje. Súbeh sa podľa teórie označuje ako jednočinný v prípade, ak bolo jedným skutkom spáchaných viacero správnych deliktov rovnakého alebo rôzneho druhu a viacčinný v prípade, ak bolo viacerými skutkami spáchaných viacero správnych deliktov rovnakého alebo rôzneho druhu.⁴¹ To či ide o súbeh a o aký typ súbehu ide, je z hmotnoprávneho hľadiska významné najmä pre správne uloženie sankcie za spáchaný delikt, resp. delikty.

⁴¹ KOŠIČIAROVÁ, S. Princípy správneho trestania. Plzeň : Aleš Čenek, 2017. s. 42-43.

Súbeh správneho deliktu držiteľa vozidla s iným správnym deliktom držiteľa vozidla je predmetom úpravy § 139b ods. 1 zákona o cestnej premávke. Podľa tohto ustanovenia platí, že ak bolo jedným konaním spáchaných viacero porušení povinností podľa § 6a (jednočinný súbeh), výška pokuty sa určí podľa najprísnejšie postihnutelného porušenia povinnosti. Uplatňuje sa tu tzv. zásada absorpcie. Ak však bolo viacerými konaniami spáchané jedno alebo viaceré porušenia povinností podľa § 6a (viacčinný súbeh), každé konanie sa prejedná samostatne a za každé sa samostatne uloží aj sankcia.

Čo sa týka súbehu správneho deliktu držiteľa vozidla s inými kategóriami správnych deliktov, do úvahy by prichádzal vzhľadom na obdobnosť skutkovej podstaty predovšetkým priestupok podľa § 22 ods. 1 písm. m) zákona o priestupkoch. Súbeh správneho deliktu držiteľa vozidla a priestupku je však vylúčený. Uvedený záver podľa nás vyplýva jednak zo zákonnej definície priestupku a jednak z režimu, ktorý vytvára osobitná právna úprava správneho deliktu držiteľa vozidla obsiahnutá v zákone o cestnej premávke.

Súčasťou legálnej definície priestupku je aj negatívny znak, podľa ktorého o priestupok nejde, ak ide o iný správny delikt postihnutelný podľa osobitných právnych predpisov. Účelom tohto negatívneho znaku je riešiť konkurenciu priestupkov a iných správnych deliktov v prípade, ak by mohlo dôjsť k ich jednočinnému súbehu. Táto konkurencia je riešená na princípe špeciality a subsidiarity, z ktorých vyplýva, že ak je možné určitý skutok postihnúť ako iný správny delikt, zásadne bude mať prednosť takýto postih. Skutok v takomto prípade nebude môcť byť kvalifikovaný ako priestupok.⁴² Správny delikt držiteľa vozidla je iný správny delikt postihnutelný podľa zákona o cestnej premávke. Táto skutočnosť implikuje, že negatívny znak definície priestupku je splnený a prednosť bude mať postih páchatel'a správneho deliktu držiteľa vozidla podľa zákona o cestnej premávke.

Na druhej strane, samotná úprava správneho deliktu držiteľa vozidla vytvára špeciálny procesný režim medzi správnym deliktom držiteľa vozidla a priestupkom, ktorý de facto súbeh týchto deliktov vylučuje.⁴³

Základom tohto režimu je skutočnosť, či bola zistená totožnosť vodiča vozidla, ktorý sa dopustil skutku, ku ktorému došlo v dôsledku porušenia povinnosti držiteľom vozidla podľa § 6a pred tým, ako začalo konanie o správnom delikte držiteľa vozidla. Ak pred začatím kona-

⁴² Pozri k tomu VRABKO, M. 2018. Správne právo hmotné – Všeobecná časť. Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 209., SEMAN, T – JAKAB, R. – TEKELI, J. 2020. Správne právo hmotné. všeobecná časť. Košice : ŠafárikPress, 2020. s. 199. alebo MATES, P. a kol. Základy správneho práva trestného, 6. vydání. Praha : C. H. Beck, 2015. s. 66.

⁴³ § 139e zákona o cestnej premávke.

nia o správnom delikte držiteľa vozidla bola zistená totožnosť vodiča vozidla, v takom prípade sa prejedná daný skutok ako priestupok a konanie o správnom delikte držiteľa vozidla nie je prípustné. Ak však totožnosť vodiča vozidla nebola zistená do začiatku konanie o správnom delikte držiteľa vozidla, v takom prípade zásadne nemožno konanie o priestupku začať alebo v už začatom konaní o priestupku pokračovať, kým konanie o správnom delikte držiteľa vozidla trvá. Výnimku v tomto smere predstavuje možnosť prejednať daný skutok ako priestupok v prípade, ak je konanie o správnom delikte držiteľa vozidla prerušené podľa § 139d ods. 7 zákona o cestnej premávke.⁴⁴ Napokon, podľa zákona o cestnej premávke, právoplatné rozhodnutie o správnom delikte držiteľa vozidla, ktorým mu bola uložená pokuta predstavuje prekážku *res iudicata* pre možnosť prejednať daný skutok v konaní o priestupkoch.

4. Sankcie za správny delikt držiteľa vozidla

Za správny delikt držiteľa vozidla môže byť uložený iba jeden druh sankcie, ktorou je pokuta. Jej výška je stanovená v § 139a zákona o cestnej premávke v závislosti od porušenej povinnosti podľa § 6a, pričom jednotlivé sadzby sú určené fixne. Zákon o cestnej premávke však v súvislosti so správnym deliktom držiteľa vozidla vytvára motivujúci inštitút prezumpcie uhradenia pokuty v plnej výške.⁴⁵ V súlade s týmto inštitútom sa uložená výška pokuty za správny delikt držiteľa vozidla považuje za uhradenú v plnej výške, ak do 15 dní odo dňa doručenia rozkazu o uložení pokuty budú na bankový účet uvedený v rozhodnutí pripísané jej dve tretiny. Využitím tohto inštitútu si tak môže držiteľ vozidla znížiť svoju pokutu o jednu tretinu zo zákonnej sadzby podľa § 139a zákona o cestnej premávke.

⁴⁴ Ide o prípad, keď držiteľ vozidla v odpore proti rozkazu uvedie údaje o vodičovi motorového vozidla, ktorý viedol motorové vozidlo v čase porušenia pravidiel cestnej premávky v rozsahu meno, priezvisko, dátum narodenia a adresu pobytu. V takom prípade príslušný orgán preruší konanie o správnom delikte držiteľa vozidla a vec postúpi na konanie podľa osobitného predpisu, predovšetkým zákona o priestupkoch. Ak v konaní o priestupku príslušný orgán zistí, že nie je možné zistiť skutočnosti svedčiace o tom, že skutok spáchala konkrétna osoba, skutok nemožno prejednať, skutok nespáchal obvinený alebo spáchanie skutku, o ktorom sa koná, nebolo obvinenému preukázané, orgán prejednávajúci priestupok rozhodnutie nevydá a vec postúpi príslušnému orgánu na pokračovanie v konaní o správnom delikte držiteľa vozidla. Naopak, ak sa v konaní o priestupku preukáže, že daný skutok je priestupkom a spáchala ho konkrétna osoba, ktorá je zaň zodpovedná, konanie o správnom delikte sa zastaví.

⁴⁵ Pozri § 139b ods. 5 zákona o cestnej premávke.

Záver

Cieľom tohto článku bolo preskúmať hmotnoprávne aspekty správneho deliktu držiteľa vozidla v rozsahu jeho pojmového vymedzenia, podmienok zodpovednosti za tento správny delikt, súbeh s inými deliktmi a sankcií za jeho spáchanie. Aplikujúc metodológiu vymedzenú v úvode sme dospeli k nižšie uvedeným zisteniam, ktoré podľa nás dokážu slúžiť ako užitočné východisko pre skúmanie ďalších aspektov tejto stále málo prebádanej kategórie správnych deliktov a zároveň dokážu podnietiť diskusiu o dobrej aplikačnej praxi vyvodzovania zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla okrem iného aj prostredníctvom identifikácie nedostatkov právnej úpravy a návrhov ich riešenia.

Správny delikt držiteľa vozidla nie je legálne definovaným výrazom. Východiskom pre jeho právno-teoretické vymedzenie sú jednak pojmové znaky, ktoré sú charakteristické pre každý správny delikt a jednak špecifické znaky, ktoré ho od ostatných kategórií správnych deliktov odlišujú. Na základe týchto východísk tak možno podľa nás správny delikt držiteľa vozidla vymedziť ako protiprávne a spoločensky škodlivé konanie držiteľa vozidla, ktorého znaky ustanovuje zákon o cestnej premávke, a za ktoré ukladá správny orgán pokutu vo výške ustanovenej týmto zákonom.

Identifikovanými podmienkami zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla boli protiprávnosť, spoločenská škodlivosť, všeobecné znaky správneho deliktu, naplnenie znakov skutkovej podstaty deliktu, neexistencia okolnosti vylučujúcej protiprávnosť a neexistencia dôvodu na zánik zodpovednosti za delikt.

Kým protiprávnosť správneho deliktu držiteľa vozidla možno vyabstrahovať zo znenia ustanovení zákona o cestnej premávke o správnom delikte držiteľa vozidla, tak jeho spoločenskú škodlivosť nemožno a v zásade ju len predpokladáme z faktu, že dané konanie je označené za protiprávne. Domnievame sa však, že podmienka spoločenskej škodlivosti by nemala byť iba "príveskom" protiprávnosti. Mala by slúžiť ako materiálny korektív formálneho poňatia správneho deliktu držiteľa deliktu v tých prípadoch, kedy by formalistické aplikovanie znakov správneho deliktu držiteľa vozidla bolo vzhľadom na špecifické okolnosti prípadu nespravodlivé, pretože záujem chránený zákonom by nebol ohrozený v potrebnej miere. Takýto prípad by mohol nastať napr. pri bagateľnom prekročení rýchlosti na prehľadnom úseku cesty, po ktorej by motorové vozidlo v danom čase jazdilo samo.

Hovoriac o všeobecných znakoch správneho deliktu alebo synonymicky podmienkach deliktuálnej spôsobilosti páchatel'a správne-

ho deliktu, tak tie nie sú v prípade správneho deliktu držiteľa vozidla v zákone o cestnej premávke vymedzené. Domnievame sa však, že ide o medzeru v zákone, ktorú je zásadne možné a zároveň podľa okolnosti toho-ktorého prípadu aj potrebné vyplniť použitím analógie zákona. Jej nevyplnením by totiž mohla byť porušená zásada uplatňovaná tak v trestnom práve, ako aj v správnom trestaní, a to konkrétne zásada nullum crimen sine lege, resp. v prípade právnických osôb aj zásada personalita trestu. Pre použitie analógie zákona sa pritom vyžaduje, aby existovala medzera v práve, použitie analógie nebolo v neprospech páchatel'a a nebol dotknutý príslušný právom chránený záujem. Najbližšou analogickou úpravou podmienok deliktuálnej spôsobilosti páchatel'a správneho deliktu držiteľa vozidla, ktorým je fyzická osoba je úprava § 5 zákona o priestupkoch upravujúca minimálnu hranicu veku potrebného na vznik zodpovednosti za priestupok a kritéria, za ktorých sa považuje osoba nepríčetnou. Tieto všeobecné znaky priestupku by sa tak mali podľa nás aplikovať aj na posudzovanie deliktuálnej spôsobilosti držiteľa vozidla, ktorou je fyzická osoba. Uvedený záver by mal podporovať aj fakt, že prakticky rovnaké porušenia pravidiel cestnej premávky sú kvalifikované ako priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, pričom pri vyvodzovaní zodpovednosti za takýto priestupok je orgán prejednávajúci priestupok povinný skúmať, či sú splnené podmienky deliktuálnej spôsobilosti fyzickej osoby. Vo vzťahu k deliktuálnej spôsobilosti držiteľa vozidla, ktorým je právnická osoba, je zase potrebné analogicky aplikovať zásadu personalita trestu. Vychádzajúc z tejto zásady tak je podmienkou deliktuálnej spôsobilosti držiteľa vozidla, ktorým je právnická osoba, jej existencia.

Bilancujúc obligatórne znaky skutkovej podstaty správneho deliktu držiteľa vozidla, tie sú tvorené subjektom, objektom a objektívnou stránkou. Keďže správny delikt držiteľa vozidla je budovaný na objektívnej zodpovednosti, subjektívna stránka, ktorej hlavným prvkom je zavinenie, medzi týmito znakmi absentuje. Subjektom skutkovej podstaty správneho deliktu držiteľa vozidla je držiteľ vozidla ako konkrétny subjekt. Primárne sa držiteľom vozidla na účely konania o správnom delikte držiteľa vozidla rozumie osoba zapísaná v osvedčení o evidencii ako držiteľ osvedčenia a sekundárne, ak nemožno takúto osobu zistiť, rozumie sa ním jeho vlastník. Objektom skutkovej podstaty správneho deliktu držiteľa vozidla je konkrétny, individualizovaný záujem, ktorého ochrana sa primárne sleduje niektorým z ustanovení § 6a zákona o cestnej premávke. Vzhľadom na obdobnosť skutkových podstát priestupku podľa § 22 ods. 1 písm. m) zákona o cestnej premávke a správnych deliktov držiteľa vozidla možno konštatovať, že

takýmto záujmom je riadny výkon verejnej správy na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky. Napokon, objektívna stránka skutkovej podstaty správneho deliktu držiteľa vozidla spočíva v zdanlivom opomenutí konania držiteľa vozidla, konkrétne opomenutí zabezpečiť dodržiavanie pravidiel cestnej premávky pri prevádzkovaní motorového vozidla, ktoré je v príčinnej súvislosti s následkom. Takýmto následkom je nedodržanie niektorého z pravidiel cestnej premávky podľa § 6a zákona o cestnej premávky.

Zákon o cestnej premávke výslovne neupravuje ani okolnosti vylučujúce protiprávnosť správneho deliktu držiteľa vozidla. Domnievame sa, že aj pre nich platia obdobné závery o možnosti, resp. potrebe použiť analógiu zákona ako v prípade podmienok deliktuálnej spôsobilosti držiteľa vozidla. A priori pritom nie je možné vylúčiť analogickú aplikáciu ktorejkoľvek okolnosti vylučujúcej protiprávnosť upravenej zákonom o priestupkoch, resp. Trestným zákonom. Fakticky však možnosť ich použitia je obmedzená ich povahou. Ako najpravdepodobnejšie sa však podľa nás javí primerané použitie konania v nutnej obrane a krajnej núdzi upravenej § 2 ods. 2 zákona o priestupkoch. Ak budú splnené predpoklady predvídané týmto ustanovením, čin inak vykazujúci znaky správneho deliktu držiteľa vozidla ním nebude, pretože bude absentovať jeho protiprávnosť, ako aj spoločenská škodlivosť.

Poslednou podmienkou zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla je neexistencia dôvodu na zánik zodpovednosti za delikt. Zákon o cestnej premávke upravuje len jeden takýto dôvod, ktorým je zánik zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla spočívajúci v uplynutí doby stanovenej zákonom (tzv. premlčanie deliktu), ktorá je dva roky a plynie od porušenia povinnosti podľa § 6a. Okrem tohto dôvodu sa však domnievame, že by sa mal opäť analogicky použiť ešte jeden dôvod zániku zodpovednosti za správny delikt držiteľa vozidla, ktorý vychádza zo zásady personality trestu a spočíva v smrti fyzickej osoby alebo zániku právnickej osoby.

Čo sa týka súbehu správneho deliktu držiteľa vozidla s iným správnym deliktom držiteľa vozidla, ten je predmetom úpravy zákona o cestnej premávke. V prípade jednočinného súbehu správneho deliktu držiteľa vozidla sa pri ukladaní sankcie uplatňuje tzv. zásada absorpcie. V prípade viacčinného súbehu však platí, že každé konanie sa prejedná samostatne a za každé sa samostatne uloží aj sankcia. Ak hovoríme o súbehu správneho deliktu držiteľa vozidla s inými deliktmi, pre obdobnosť skutkovej podstaty s priestupkom podľa § 22 ods. 1 písm. m), by mohol na prvý pohľad prichádzať do úvahy súbeh správneho deliktu držiteľa vozidla a priestupku. Tento súbeh je však vylúčený, čo je dané jednak zákonnou definíciou priestupku a jednak režimom, kto-

rý vytvára osobitná procesná úprava správneho deliktu držiteľa vozidla obsiahnutá v zákone o cestnej premávke.

Napokon, posledným skúmaným atribútom bola sankcia za spáchanie správneho deliktu držiteľa vozidla. Podľa zákona o cestnej premávke je možné za správny delikt držiteľa vozidla uložiť iba jeden druh sankcie, ktorou je pokuta. Jej výška je pritom stanovená v závislosti od porušenej povinnosti podľa § 6a, pričom jednotlivé sadzby sú určené fixne. Zákon o cestnej premávke však vytvára motivujúci inštitút prezumpcie uhradenia pokuty v plnej výške, ktorý umožňuje držiteľovi vozidla znížiť pokutu uloženú mu podľa zákonnej sadzby až o jednu tretinu.

Použitá literatúra

1. BRÖSTL, A et al. 2013. Teória práva. Plzeň : Aleš Čenek, 2013. s. 200. ISBN 978-80-7380-425-1.
2. CEPEK, B. a kol. Správne právo hmotné. Všeobecná časť. Bratislava : Wolters Kluwer, 2018. s. 496. ISBN 978-80-8168-784-6.
3. FIALA, Z. a kol. Správni právo trestní. Praha : Leges, 2017. s. 304. ISBN 978-80-7502-219-6.
4. HAMULÁKOVÁ, Z - HORVAT, M. Základy správneho práva trestného. BRATISLAVA : Wolters Kluwer, 2019. s. 308. ISBN 978-80-7160-507-2.
5. HENDRYCH, D. a kol. Správni právo. Obecná časť. 9. vydání. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 599. ISBN 978-80-7400-624-1.
6. IVOR, J – POLÁK, P. – ZÁHORA, J. Trestné právo hmotné. Všeobecná časť. Bratislava : Wolters Kluwer s.r.o., 2016. s. 556. ISBN 978-80-8168-509-5.
7. JANČÁT, L. (Ne)aplikácia čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vo svetle testu Vilho Eskelinen. ACTA FACULTATIS IURIDICAE UNIVERSITATIS COMENIANAE. 2020. č. 2, s. 104-123.
8. KLÁTIK, J. a kol. restné právo hmotné. Všeobecná časť. Plzeň : Aleš Čenek, 2018. s. 449. ISBN 978-80-7380-725-2.
9. KOŠČIAROVÁ, S. Princípy správneho trestania. Plzeň : Aleš Čenek, 2017. s. 357. ISBN 978-80-7380-696-5.
10. KOŠČIAROVÁ, S. Správne právo hmotné. Všeobecná časť. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čenek, 2017. s. 400. ISBN 978-80-7380-684-2.
11. KOŠČIAROVÁ, S.: Verejná správa a právo na spravodlivý proces. Kraków : Spolek Slovákov v Poľsku – Towarzystwo Słowaków w Polsce, 2014. s. 64-65.
12. KRATOCHVÍL, V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná časť. 2. vydání. Praha : C. H Beck, 2009. s. 961. ISBN 978.80-7179-082-2.

13. KUKLIŠ, L. Správne trestanie v judikatúre NS SR. In: Správne súdnictvo a rekodifikácia civilného práva procesného. Pôsobnosť a organizácia správneho súdnictva v Slovenskej republike : zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2012, s. 327 – 336
14. ĽALÍK, M. Právo na spravodlivý súdny proces a zásada ne bis in idem podľa Dohovoru a správne trestanie. In Justičná revue. 2015. č. 12, s. 1381-1402.
15. MACHAJOVÁ, J. a kol. Všeobecné správne právo, 7. vydanie. Žilina : Eurokódex, 2014. s. 708. ISBN 978-80-8155-044-7.
16. MATES, P. a kol. Základy správneho práva trestného. 6. vydání. Praha : C. H. Beck, 2015. s. 204. ISBN 978-80-7400-567-1.
17. MELZER, F. Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. 1. vydání. Praha C. H. Beck. 2009. s. 85-86
18. PRÁŠKOVÁ, H. Základy odpovědnosti za správní delikty, 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013. s. 446. ISBN 978-80-7400-456-8.
19. SEMAN, T – JAKAB, R. – TEKELI, J. Správne právo hmotné. všeobecná časť. Košice : ŠafárikPress, 2020. s. 252. ISBN 978-80-8152-869-9.
20. SEMAN, T. Verejná správa v správnom súdnictve. Košice : EQUILIBRIA, s. r. o., 2016. s. 180. ISBN 978-80-8152-424-0.
21. SPIŠIAKOVÁ, H. Zákon o priestupkoch. Komentár. 2. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2020. s. 781. ISBN 978-80-571-0219-9.
22. SREBALOVÁ, M. a kol. Zákon o priestupkoch. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 504. 978-80-89603-30-5.
23. VRABKO, M. Správne právo hmotné – Všeobecná časť. Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 344. ISBN 978-80-89603-68-8.